

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-473/16

F
proti
Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

(žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság)

„Řízení o předběžné otázce – Listina základních práv Evropské unie – Článek 7 – Respektování soukromého a rodinného života – Směrnice 2011/95/EU – Normy týkající se podmínek přiznávání postavení uprchlíka nebo statusu podpůrné ochrany – Obavy z pronásledování z důvodu sexuální orientace – Článek 4 – Posuzování skutečností a okolností – Využití odborného posudku – Psychologické testy“

Shrnutí – rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 25. ledna 2018

1. *Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovaectví – Azylová politika – Postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany – Směrnice 2011/95 – Řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu – Posuzování skutečností a okolností – Obava před pronásledováním z důvodu sexuální orientace – Povinnost považovat sexuální orientaci za prokázanou na základě pouhých prohlášení žadatele – Neexistence – Důsledky*

(Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95, článek 4)

2. *Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovaectví – Azylová politika – Postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany – Směrnice 2011/95 – Řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu – Posuzování skutečností a okolností – Obava před pronásledováním z důvodu sexuální orientace – Nezbytnost systematicky posuzovat věrohodnost sexuální orientace – Neexistence*

(Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95, čl. 2 písm. d), článek 4 a čl. 10 odst. 1 písm. d) a odst. 2)

3. *Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovaectví – Azylová politika – Postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany – Směrnice 2011/95 – Řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu – Posuzování skutečností a okolností – Obava před pronásledováním z důvodu sexuální orientace – Posuzování prostřednictvím odborného posouzení – Přípustnost – Podmínky*

(Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95, článek 4)

4. *Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovaectví – Azylová politika – Postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany – Směrnice 2011/95 – Řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu – Posuzování skutečností a okolností – Obava před pronásledováním z důvodu sexuální orientace*

orientace – Posuzování prostřednictvím odborného psychologického posouzení založeného na projektivních osobnostních testech – Porušení práva na respektování soukromého a rodinného života – Nepřípustnost

(Listina základních práv Evropské unie, článek 7; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95, článek 4)

1. Je třeba zdůraznit, že vzhledem ke specifickému kontextu žádostí o mezinárodní ochranu představují prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu týkající se jeho sexuální orientace pouze výchozí bod v procesu posuzování skutečností a okolností, o němž hovoří článek 4 směrnice 2011/95 (viz obdobně rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 49). Z toho vyplývá, že i když určit tuto orientaci, která je součástí osobní sféry žadatele o mezinárodní ochranu, přísluší tomuto žadateli, žádosti o mezinárodní ochranu motivované obavou z pronásledování z důvodu uvedené orientace, stejně jako žádosti založené na jiných důvodech pronásledování, mohou být předmětem procesu posuzování stanoveného v článku 4 této směrnice (viz obdobně rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 52).

(viz body 28, 29)

2. V tomto ohledu je třeba připomenout, že sexuální orientace představuje charakteristiku, která může zakládat příslušnost žadatele k určité sociální skupině, ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95, pokud skupina osob, jejíž příslušníci sdílejí stejnou sexuální orientaci, je vnímána okolní společností jako odlišná (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, X a další, C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, body 46 a 47), jak ostatně potvrzuje čl. 10 odst. 1 písm. d) této směrnice. Z článku 10 odst. 2 této směrnice nicméně vyplývá, že když členské státy posuzují, zda žadatel má odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda skutečně má charakteristické rysy příslušnosti k určité skupině, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy s žadatelem spojuje.

Proto za účelem rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu založené na obavě z pronásledování z důvodu sexuální orientace není vždy třeba posoudit v rámci posuzování skutečností a okolností podle čl. 4 uvedené směrnice věrohodnost sexuální orientace žadatele.

(viz body 30–32)

3. Článek 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby orgán odpovědný za posuzování žádostí o mezinárodní ochranu nebo soudy projednávající případně žalobu proti rozhodnutí tohoto orgánu nařídily v rámci posuzování skutečností a okolností týkajících se tvrzené sexuální orientace žadatele odborné posouzení, za předpokladu, že podmínky takového odborného posouzení jsou v souladu se základními právy zaručenými Listinou základních práv Evropské unie, že uvedený orgán a tyto soudy nezakládají své rozhodnutí pouze na závěrech odborného posudku a že při posouzení prohlášení tohoto žadatele o jeho sexuální orientaci nejsou těmito závěry vázány.

Nelze vyloučit, že ve specifickém kontextu posuzování prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu týkajících se jeho sexuální orientace se zdají být některé formy odborného posouzení užitečné pro posouzení skutečností a okolností a mohou být provedeny, aniž jsou dotčena základní práva tohoto žadatele. Je však třeba uvést, že jak vyplývá jak z čl. 4 odst. 1 a čl. 8 odst. 2 směrnice 2005/85, tak z čl. 4 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 směrnice 2013/32, že rozhodující orgán je povinen provést přiměřené posouzení žádostí, na jehož základě o nich rozhodne. Provést posouzení skutečností a okolností podle článku 4 směrnice 2011/95 tedy přísluší pouze takovým orgánům, a to pod soudní kontrolou (v tomto

smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, bod 40). Z toho plyne, že rozhodující orgán nemůže založit své rozhodnutí pouze na závěrech odborného posudku a tento orgán nemůže být *a fortiori* těmito závěry vázán při posuzování prohlášení žadatele o jeho sexuální orientaci.

Pokud jde o možnost, aby soud, kterému byla předložena žaloba směřující proti rozhodnutí rozhodujícího orgánu o zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu, nařídil vypracování znaleckého posudku, je třeba dodat, že jak čl. 39 odst. 1 směrnice 2005/85, tak čl. 46 odst. 1 směrnice 2013/32 stanoví, že žadatel má právo na účinný opravný prostředek před soudem proti tomuto rozhodnutí, aniž konkrétně vymezují důkazní opatření, která je tento soud oprávněn nařídít. I když tato ustanovení tedy nevyklučují, aby soud nařídil znalecký posudek za účelem zajištění účinné kontroly rozhodnutí rozhodujícího orgánu, nic to nemění na tom, že s ohledem na specifickou úlohu přiznanou soudům článkem 39 směrnice 2005/85 a článkem 46 směrnice 2013/32 na jedné straně a na úvahy týkající se článku 4 směrnice 2011/95 uvedené v bodě 41 tohoto rozsudku na straně druhé soud projednávající věc nemůže založit své rozhodnutí pouze na závěrech znaleckého posudku a nemůže být *a fortiori* vázán posouzením prohlášení žadatele o jeho sexuální orientaci uvedeným v těchto závěrech.

(viz body 37, 40, 42, 43, 45, 46, výrok 1)

4. Článek 4 směrnice 2011/95 musí být ve světle článku 7 Listiny základních práv vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby za účelem posouzení pravdivosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu o jeho sexuální orientaci bylo provedeno a použito takové odborné psychologické posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, jehož účelem je poskytnout na základě projektivních osobnostních testů obraz o sexuální orientaci tohoto žadatele.

V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že odborné psychologické posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, nařizuje rozhodující orgán v rámci procesu posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané dotčenou osobou. I v případě, že k provedení psychologických testů, na kterých je založeno odborné posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, je formálně nutné projevení souhlasu dotčené osoby, je tedy třeba konstatovat, že tento souhlas není nutně svobodný, protože je *de facto* vynucen tlakem okolností, v nichž se žadatelé o mezinárodní ochranu nacházejí (viz obdobně rozsudek ze dne 2. prosince 2014, A a další, C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 66). Za těchto podmínek, jak uvedl generální advokát v bodě 43 svého stanoviska, představuje provedení a použití odborného psychologického posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, zásah do práva této osoby na respektování jejího soukromého života.

Třebaže v této souvislosti může být zásah do soukromého života žadatele odůvodněn snahou o zjištění skutečností umožňujících posoudit jeho skutečnou potřebu mezinárodní ochrany, je povinností rozhodujícího orgánu posoudit, pod kontrolou soudu, vhodnost odborného psychologického posouzení, které má v úmyslu nařídít nebo které chce zohlednit, a jeho nezbytnost k dosažení uvedeného cíle. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že vhodnost takového odborného posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, je možné připustit pouze tehdy, pokud je založeno na metodách a zásadách dostatečně spolehlivých z hlediska norem uznávaných mezinárodní vědeckou obcí. V každém případě se zdá, že dopad takového odborného posouzení, o jaké se jedná v původním řízení, na soukromý život žadatele je nepřiměřený sledovanému cíli, jelikož závažnost zásahu do práva na respektování soukromého života, který představuje, nelze považovat za přiměřenou užitečnosti, kterou může případně mít pro posouzení skutečností a okolností podle článku 4 směrnice 2011/95.

(viz body 51, 53, 54, 57–59, 71, výrok 2)